

>> Els premiats i participants en la darrera edició dels guardons garrotxins a treballs de recerca de batxillerat i projectes finals de cicles formatius. (Foto: JESÚS GUTIÉRREZ)

premis no només pel que fa a qualitat gràcies al nivell excel·lent dels treballs, sinó també quant a quantitat. Aquestes són algunes de les xifres que ho expliquen: noranta-un treballs i projectes; cent nou participants de trenta centres educatius (quatre de la Garrotxa i vint-i-sis d'altres comarques). Darrere hi ha l'equip del PEHOC, els Ajuntaments de Santa Pau i d'Olot i una desena d'organismes i d'entitats col·laboradores, amb el suport inestimable de disset patrocinadors, entre els quals figuren algunes de les principals empreses de la comarca. Tot plegat, el millor exemple de fins on es pot arribar si es treballa conjuntament.

Una via ciclista d'Olot a Santa Pau

Fa temps que hi ha el projecte de fer una via ciclista per unir Olot i Santa Pau, i sembla que es construirà durant aquest any 2023. Arranjarà del parc de les Mores, a la llera del riu Fluvià, per agafar el camí del Triai, ja a la sortida d'Olot. Això voldrà dir facilitar l'accés en bicicleta i a peu a la fageda d'en Jordà, una zona molt visitada durant tot l'any, i que ja té problemes greus d'aparcament. La nova via pot solucionar en part la qüestió si es faciliten les informacions pertinents d'aparcaments dissuasius en algun punt de la ciutat d'Olot. L'any passat, en el tram ja construït de via que porta fins als volcans del Croscat i de Santa Margarida hi van passar vuitanta mil persones a peu i quinze mil amb bici, que són molta gent. L'Ajuntament olotí ha signat un conveni amb el Departament de Territori per tirar endavant el projecte, amb el doble objectiu que, a més de facilitar-hi l'accés, es millorarà la seguretat a peu en aquests entorns tan freqüentats. Els propietaris de les

zones per on passa la via estan indignats per la manca d'informació en tot aquest procés, per no haver-hi pogut aportar suggeriments i per l'impacte que tindrà tot plegat sobre el territori, des de deixalles incontrolables a actes d'incivisme i al deteriorament dels boscos i els conreus.

EL GIRONÈS

Text i foto > **DANI VIVERN**

Endeutaments preelectorals | Ja estem de ple en campanya per a les municipals, i als ajuntaments bullen les propostes, les promeses i... els endeutaments. Compte: endeutar-se no és dolent en si mateix, però és assenyalat fer-ho quan es tenen clars els objectius i es preveu que ragi l'aixeta dels ingressos. Per això, a Salt, alguns es graten la closca elucubrant sobre quin ús es pensa donar a l'antiga fàbrica Gassol, l'adquisició de la qual ha costat cinc milions i mig d'euros, que s'han de pagar amb un préstec de sis milions.

A llarg termini. Els terrenys, ocupats per diverses naus, sumen cinquanta-cinc mil metres quadrats. Això són molts metres, i més tenint en compte altres adquisicions prèvies d'equipaments en desús. El consistori no ha aclarit què hi vol fer. Mentrestant, ni a Salt ni a Bescanó ni a Sant Gregori no es parla de fer cap pont sobre el Ter. La passera projectada a Bescanó encara no hi és, però se l'espera. Ja és molt. Cal dir que sí que s'ha arreglat i netejat el tram de la séquia Monar fins a l'entrada de Girona. En el moment d'escriure això, però, el cabal que hi baixa és ridícul, i l'Onyar, sense l'habitual aportació hídrica, ha recordat aquesta tardor passada més aviat un uadi saharià. Potser l'Institut Català de Recerca de l'Aigua hi podria dir alguna cosa... i també aquells que han d'activar la reparació i la neteja del tram final de la Monar.

Gironins per al record | Aquesta tardor passada, Girona ha commemorat el centenari del naixement de l'escultor Francesc Torres Monsó, autor (entre moltes altres peces ben conegudes pels ciutadans) de *Les lletres toves*, davant de la seu de la Generalitat. Un altre personatge especialment vinculat a Salt i, sobretot, a Santa Eugènia, va ser el mestre d'adults i activista Sebas Parra (Socuéllamos, la Manxa, 1946), que va morir el 30 de novembre passat a Girona. Parra, molt actiu en cercles reivindicatius de l'educació com a eina de superació social i de conscienciació cívica i política, ens va deixar un darrer llibre, *Rostolls*, en què, a més de la seva trajectòria vital, fa un repàs als personatges que, com ell, van treballar per aquesta causa (i en contra) a casa nostra, ja des del franquisme, amb totes les anècdotes, traves i èxits que es van anar trobant.

>> L'Institut Català de Recerca de l'Aigua, a tocar de Girona Est.

Mercats i cants | Els *mercadillos*, com es coneixen popularment les parades de brocanters, de comerciants d'objectes de segona mà o d'articles per a col·leccionistes, proliferen arreu. A part dels ja clàssics de dissabte i diumenge a Girona, destaquen els de Vilablareix i Celrà. Aquest darrer es fa notar, des de fa ja quinze anys, pel seu volum: cent cinquanta-dos paradistes és el topall establert per l'Ajuntament celranenc, que amb aquesta normativa en deixa a fora una seixantena que malden per entrar-hi quan hi ha una baixa. Si un dissabte passeu per Celrà, hi haureu de donar un cop d'ull, perquè les parades s'estenen a tocar de la carretera.

Una altra activitat de gestació popular és el festival Càntut, de Cassà de la Selva, que el novembre passat va arribar a la sisena edició. Caldrà dedicar-hi atenció, perquè inclou fórmules tan originals i atractives com els dinars de cantadors, en què la música de tradició oral és la reina. Però la cosa no s'acaba aquí: els concerts, les exposicions, les conferències i les oportunitats per mostrar els talents vocals als «espontanis» també en formen part. Qui s'hi anima?

EL PLA DE L'ESTANY

Text i foto > XAVI XARGAY I OLIVA

D'animals pladestanyencs | M'hauria agradat titular la crònica, seguint Gerald Durrell, *De triops, animals i altres pladestanyencs*, però és que no parlarem de *triops*, sinó d'un altre animaló trobat a la comarca. Membres de l'Associació Catalana de Malacologia (és la branca de la zoologia que estudia els mol·luscos) han descobert a Esponellà una espècie nova de cargol aquàtic, i ja n'han trobat una vintena en els seus vint anys d'existència. O potser caldria parlar no d'espècie, sinó d'un nou gènere o categoria que agrupa espècies similars. Més aviat és un cargolí molt petit, d'un mil·límetre o mil·límetre i mig d'amplada, que viu a les aigües subterrànies. És endèmic de la zona, perquè no se n'han trobat enlloc més. El primer, el van localitzar a la font de Beu-i-Tapa de Vilert, i l'han

batejat amb el nom de *Vilertia*. Només habita en fonts i surgències d'aigua molt neta, la qual cosa demostra la qualitat de les aigües del subsol. Els *triops* són petits i molt antics; els *vilertia* són petitíssims i endèmics de la comarca. Ah! I el pladestanyenc: resulta que la mandíbula no era d'una neandertal, sinó que és l'exemple més antic de *sapiens* d'Europa, o d'una barreja de *sapiens* i neandertal. Si la hipòtesi és certa, sembla que la mandíbula és una baula important en l'evolució. És evident que, venint els banyolins i comarcans de temps tan reculats, tenim els animalons que ens mereixem.

Les germanetes de l'asil | Sempre he pensat que si Banyoles hagués tingut literats com Déu mana de manera regular (i no esporàdica, com ens ha premiat la providència) ara tindriem una altra novel·la sobre la ciutat dels sants. Perquè a Banyoles, fundada per l'orde de sant Benet, ha tingut, des de sempre, una presència clerical notabilíssima, fins al punt que dos banyolins, Francesc Butinyà i Magdalena Aulina, han creat sengles congregacions religioses. Però els signes del temps (per homenatjar un programa televisiu de tema religiós) han canviat i la falta de vocacions ha abocat les Germanetes dels Ancians Desemparats que gestionaven l'asil a tancar algunes llars i agrupar les monges. Així, les sis religioses que treballaven a Banyoles marxen a reforçar altres centres. Han ofert servei a la ciutat durant cent trenta anys. L'asil de les Germanetes dels Ancians

>> L'asil de les Germanetes dels Ancians Desemparats de Banyoles.

Desemparats es va inaugurar oficialment a Banyoles el gener de 1892, amb una missa predicada pel pare Francesc X. Butinyà. Des de llavors, el servei de la congregació a la ciutat ha estat ininterromput; durant aquests anys han passat per l'asil més de cent vuitanta religioses i s'hi han atès gairebé 3.900 persones grans. Se'ls va dedicar una missa de comiat a l'església de Santa Maria i una representació municipal els va lliurar una placa d'agraïment a la seva tasca. L'asil continuarà obert en mans d'una empresa que gestiona altres centres de la congregació. El que deia abans: són els signes del temps; és a dir, de la sentida caritat religiosa a la professional gestió empresarial.

EL RIPOLLÈS

Text > EUSEBI PUIGDEMUNT

Fires diverses | La crònica d'aquesta edició comença per les diferents fires que els darrers dies tardorals es pogueren visitar en diverses poblacions de la comarca; la que en marcà l'inici fou la fira ramadera de Ribes de Freser, amb més de dos-cents caps de bestiar i una seixantena llarga de corrals. A Ripoll, el dia de Santa Teresa, se celebrà la Fira Catalana de l'Ovella, un esdeveniment que té cent setanta-cinc anys d'història; a part de l'exhibició de diferents espècies de bestiar oví, també hi hagué els concursos que premiaren el millor marrà, el millor lot d'ovelles i de xaies, i el millor cap de bestiar. A Espinavell, per la diada de Sant Eduard, va tenir lloc la famosa Tria de Mulats, una fira molt important pel que representa no només per a Espinavell i Molló, sinó també per a tota la vall de Camprodon.

Altres fires que volem ressenyar són la de la Carbassa a la vila de les Abadesses, que ja va per l'onzena edició, i la de la Trumfa de Vilallonga de Ter, amb divuit edicions a l'esquena. Recordem que la Fira de la Trumfa de Molló, amb setze edicions comptant la d'enguany, va tenir lloc el primer cap de setmana de setembre.

D'altra banda, volem destacar dos aniversaris d'importància significativa local i comarcal ensems: el centenari de l'obertura de la primera oficina de La Caixa a la comarca del Ripollès,